

GeroNursing Centre Oulun yliopistossa

Oulun yliopistoon hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksikköön perustettiin tammikuussa 2020 ikääntyneiden kuntoutumista edistävän hoitotyön tutkimus- ja osaamiskeskus GeroNursing Centre (GNC). GNC-perustettiin vastaamaan ikääntyneiden kuntoutumista edistävän hoitotyön tieteellisen tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämisen kansalliseen tarpeeseen.

Suomessa ei ole tiettävästi tehty tieteellistä tutkimusta ikääntyneiden kuntoutumista edistävän hoitotyön vaikuttavuudesta, ja GNC on edelläkävijä yhteiskunnallisesti merkittäväällä tutkimusalueella.

Tutkimusryhmässämme on vahva substanssiantuntijuus ja ymmärrys tutkimusaiheen, sen merkityksen ja kehittämisen akuutista tarpeesta. GNC:ssä työskentelee kolmen naisen tehotiimi: Ttt, post doc -tutkija Sinikka Lotvonen sekä yliopisto-opettajat ja väitöskirjatutkijat Heidi Siira ja Kaisa-Mari Saarela. He kaikki ovat peruskoulutukseltaan fysioterapeutteja, ja heillä on laajasti kokemusta käytännön vanhustyöstä ruohonjuuritasolta kunnallisilta ja yksityisiltä sektoreilta.

Kuntoutumista edistävä hoitotyöllä tarkoitetaan hoitohenkilöstön toimintaa, jolla edistetään ikääntyneen toimintakykyä kokonaisvaltaisesti.

Kuntoutumista edistävässä hoitotyössä ei tehdä asioita ikääntyneen puolesta, vaan tuetaan hänen itsenäisyyttään, yksilöllisyyttään ja itsemääräämisoikeuttaan ja tehdään asiat yhdessä tukien ja kannustaen jäljellä olevien voimavarojen käyttämistä. Lähtökohtana on voimavaralähtöinen, tavoitteellinen ja moniammatillinen toiminta.

Kuntoutumista edistävä hoitotyö perustuu toimintakyvyn arviointiin sekä hoito- ja pal-

velusuunnitelmaan kirjattuihin tavoitteisiin, suunnitelmaan ja vaikuttavuuden seurantaan. Kuntoutumista edistävässä hoitotyössä tuetaan ikääntyneen voimavaroja kuntouttavilla interventioilla, joilla vahvistetaan ikääntyneiden toimintakykyä ja lisätään voimavaroja (Sims-Gould ym. 2017). Aiempien tutkimusten mukaan sillä voidaan kohentaa

GNC-tehotiimi: Sinikka Lotvonen, Heidi Siira ja Kaisa-Mari Saarela

merkittävästi erityisesti heikkokuntoisimpien ikääntyneiden, kuten kroonisesti sairaiden, lonkkamurtumasta toipuvien ja muistisairaiden toimintakykyä (Boltz ym. 2015, Resnick ym. 2016).

Kuntoutumista edistävässä hoitotyössä tuetaan kokonaisvaltaisesti ikääntyneen toimintakykyä sekä omatoimisuuden ja fyysisen aktiivisuuden toteutumista. Lisäksi huomioidaan ympäristötekijät, apuvälineet ja turvallisuus.

Toiminnan onnistuminen perustuu hoitohenkilöstön osaamisen vahvistamiseen, hoitotyön toimintamalleihin ja johtamiseen. Tuoreessa tutkimuksessa hoitohenkilöstö koki hyötyvänsä kuntoutumista edistävällä työotteella toimimisesta ja sen olevan käyttökelpoinen menetelmä kotihoidossa. Hoitajat kokivat myös, että kuntoutumista edistävällä hoitotyöllä on positiivisia vaikutuksia ikääntyneiden kotihoidon asiakkaiden toimintakykyyn. (Smeets ym. 2020).

GNC:n toiminnan alkuvaiheessa kineestetiikan tiedostettiin olevan yksi keskeisistä kuntoutumista edistävän toiminnan malleista ikääntyneiden palvelujärjestelmässä.

GNC tekee tiivistä yhteistyötä Suomen Kineestetiikkayhdistyksen kanssa. Yhteistyöhön on kuulunut yhteisen RAIKI-työryhmän perustaminen. Työryhmään kuuluvat GNC:n tiimi, TtT, dosentti Virpi Hantikainen (Suomen Kineestetiikkayhdistys), TtT Pia Vähäkangas (GeroFuture Oy) ja TtT Päivi Stenman (Pietarsaaren kaupunki), ja sen tarkoituksena on edistää kuntoutumista edistävää hoitotyötä kineestetiikan työmenetelmää ja RAI-arviointijärjestelmää hyödyntäen.

Lisäksi GNC:n ja Suomen Kineestetiikkayhdistyksen yhteistyötä on vahvistanut GNC:n Sinikan ja Kaisan osallistuminen kineestetiikan esimieskoulutukseen. Kansainvälistä yhteistyötä on vahvistettu muun muassa Sveitsin St. Gallenin ammattikorkeakoulun professori Heidrun Gattingerin kanssa hoitohenkilöstön kineestetiikan osaamisen arvioimisen osalta.

GeroNursing Centressä on vuoden 2020 aikana kehitetty kuntoutumista edistävän hoitotyön kolmen opintopisteen verkkokurssi vanhuspalveluissa työskentelevän hoitohenkilöstön täydennyskoulutukseen ja olemme tehneet verkkokurssin laatimiseen liittyen myös yhteistyötä Suomen Kineestetiikkayhdistyksen kanssa. Verkkokurssilla ei opiskella ki-

nestetiikkaa, mutta sieltä löytyy pieni kurkistus kineestetiikan toimintamalliin. GeroNurse verkkokurssi on suunniteltu siten, että se toimii hyvin kineestetiikan tukena ja lisää tieteelliseen tietoon perustuvaa käytännön läheistä kuntoutumista edistävän hoitotyön osaamista innostavan nykyaikaisen verkkopedagogiikan avulla.

GNC:ssä on maisterivaiheen opiskelijoille tarjolla kineestetiikkaan liittyviä pro gradu -tutkimusaiheita, jotka on laadittu yhteistyössä Suomen Kineestetiikkayhdistyksen kanssa. Yhteistyömme on ollut antoisaa, ja GNC:ssä toivomme sen jatkuvan ja kehittyvän edelleen tulevaisuudessa.

Sinikka Lotvonen

TtT, ft, post doc -tutkija

Kaisa-Mari Saarela

TtM, TtT -opiskelija, yliopisto-opettaja

Heidi Siira

TtM, TtT -opiskelija, yliopisto-opettaja

GeroNursing Centre, Hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto

Lähteet:

Boltz M, Chippendale T, Resnick B. Testing family focused care in hospitalized persons with dementia. *Neurodegenerative Disease Management* 5, 203-215

Resnick B, Galik E, Vigne E, Payne Carew A. (2016). Dissemination and implementation of function focused care for assisted living. *Health Education & Behavior* 43(3), 296-304 <https://doi.org/10.1177/1090198115599984>

Sims-Gould J., Tong C., Wallis-Mayer L. & Ashe M. (2017). Reablement, reactivation, rehabilitation and restorative interventions with older adults in receipt home care: a systematic review. *Journal of Post-Acute and Long-Term Care Medicine* 18, 653-663

Smeets R, Kempen G, Zijlstra R, de Man-Wan Ginkel J, Hanssen W, Metzelthin S. (2020). Experiences of home care workers with the Stay Active at Home programme targeting reablement of community-living older adults: An exploratory study. *Health and Social Care in the Community* 28 (1), 281-299 <https://doi-org.pc124152.oulu.fi:9443/10.1111/hsc.12863>

